

Seminární práce

Akademický rok 2007/2008

předmět : Rámcový program pro PV a jeho aplikace

vyučující : PaedDr. Alena Váchová

zadání : ŠVP

vypracovala : Petra Košková – studentka 2. ročníku v oboru učitelství pro MŠ

forma studia : kombinovaná

vypracováno : 28.8.2008

Název práce: Tvořivost

Obsah :

- cíl
- teoretická část
- praktická část

Cílem práce je zjistit, zda má prostředí MŠ vliv na rozvoj tvořivosti předškolních dětí ?

Teoretická část bude zaměřena na definování a vysvětlení pojmu tvořivost, na komponenty a principy kreativity, rysy kreativní osobnosti, metody a způsoby rozvoje tvořivosti předškolních dětí

Praktická část obsahuje popis konkrétních činností a metod pedagogů s dětmi v předškolních zařízeních, umožňujících dětem rozvíjet jejich tvořivost

Teoretická část :
o tvořivosti

- 1.1. Tvořivost se dlouho pokládala za zcela mimořádnou schopnost, nebo ještě spíše vloh, která je dána výjimečným jednotlivcům. Řada tvůrčích osobností minulosti však postupně ukazovala na to, že skutečnost je jiná: tvůrčí řešení závisí do značné míry na shromáždění rozsáhlých zkušeností. Okamžik inspirace či geniálního nápadu byl připraven předcházející dlouhou prací. Mnoho záleží na vědomostech a dovednostech, zkušenostech, vytrvalosti, sebeovládání, odpovědnosti.
- 1.2. Tvořivost v sobě zahrnuje schopnosti, včetně intelektových, ale nevyčerpává se jimi. U tvořivých jedinců jsou důležité jejich motivy a rysy osobnosti. Spíše se zastává názor, podle něhož tvořivost není totéž co inteligence. Tvořivost navíc nezjistíme běžnými testy pro zjišťování obecné inteligence. Tvořivost zahrnuje jeden zvláštní druh intelektových schopností, které umožňují divergentní myšlení.

2. vysvětlení pojmu tvořivosti (kreativity)

- 2.1. Tvořivost znamená soubor vlastností osobnosti, které jsou předpokladem pro tvůrčí činnost, popřípadě pro tvůrčí řešení problémů. Tvořivost se také často označuje výrazem kreativita.
- 2.2. Tvořivost je produktivní styl myšlení, odrážející se v činnosti člověka, je to specificky lidská aktivita realizovaná v tvůrčím procesu, jehož výsledkem je artefakt (dílo, reálné řešení problému) vytvořený kreativním jedincem.
- 2.3. Tvořivost je jednou ze základních psychologických potencialit člověka. Dá se předpokládat, že se s touto potencialitou rodí každý zdravý jedinec. Míra této schopnosti, stejně jako jiné psychologické potenciality člověka, je dána individuálními dispozicemi jedince, prostředím, výchovou a tak dále. Stejně tak se dá předpokládat, že tvořivost se dá v průběhu života rozvíjet a napomáhat tak i osobnímu rozvoji člověka.

3. Rysy kreativní osobnosti, komponenty kreativity a principy kreativity:

3.1. Rysy kreativní osobnosti podle Daceyho a Lennonové:

- vnímavost vůči problémům
- sklon k emočním poruchám
- větší sebeovládání
- otevřenost vůči zkušenostem
- zodpovědnost
- láska k dětem
- samostatnost
- ideová a myšlenková nezávislost
- důvěra k vlastním podnětům a emocím
- selfmanagement
- kreativní lidé neradi pracují s druhými lidmi
- optimismus
- nápaditost
- originalita

3.2. komponenty kreativity podle W.Kirsta a U.Diekmeyera :

- flexibilita – pružnost v myšlenkách
- plynulost – schopnost rychlého a prostého nalézání řešení
- originalita
- analýza
- produktivita – množství řešení, množství nápadů
- konstruování – schopnost spojování starých jevů s novou situací
- přetváření – schopnost nahrazovat staré spoje novými
- uspořádávání
- organizování
- síla vyjádření – schopnost formulovat zadání, proces i výsledek
- realizace
- kombinace
- rozhodování
- přiřazování

3.3. principy kreativity podle Ullricha :

- princip flexibility
- princip senzitivity
- princip proměnnosti
- princip originality
- princip nonkonformismu
- princip užitku a aplikovatelnosti

4. rozvoj tvořivosti předškolních dětí

- podporovat děti ve svobodném vyjadřování svých pocitů a názorů
- povzbuzovat děti, aby svobodně posuzovaly myšlenky a volně s nimi zacházely
- vést děti k originalitě
- vybízet děti, aby zvažovaly u každého problému více řešení
- snažit se o udržení kázně, která má jasná pravidla, ale není příliš tvrdá
- akceptovat tvořivé nápady dětí bez známek odmítavého chování nebo snižování dosaženého výsledku
- podporovat dítě, jestliže má odvahu lišit se od ostatních
- důvěřovat schopnostem dítěte
- dát dítěti možnost pokračovat v činnosti, která ho baví
- být sám tvořivý (dítě nás napodobuje)
- zprostředkovat dítěti kontakt s tvořivou osobou
- nahrazovat konformitu otevřeností
- podporovat hry založené na fantazii a imaginaci
- představovat dětem literaturu, výtvarné umění, hudbu, fyzické aktivity včetně sportu a tance
- vytvářet příznivé prostředí a klima pro tvořivost

Praktická část :

1. pracujeme s příběhem O kohoutkovi a slepičce

učitelka prostřednictvím knihy a spolupráce dětí připomene známý příběh o kohoutkovi a slepičce

(snaží se zdůraznit a upozornit na odlišné vlastnosti kohoutka a slepičky)

učitelka vede s dětmi dialog a rozvíjí jej otázkami :

- jak by se ony zachovaly, kdyby byly na místě kohoutka nebo slepičky
- kým by chtěly v tomto příběhu být a proč
- kdo slepičce nepomohl, kdo ano a proč
- jak asi bylo slepičce a jak kohoutkovi (strach, únava, hanba, bolest, ..)
- jaká byla slepička (hodná, trpělivá, poctivá, starostlivá,.....
- proč slepička kohoutkovi pomohla (měla ho ráda?)
- čím pomohla slepička kohoutkovi
- jak přinesla slepička vodu kohoutkovi

dramatizace závěru pohádky: slepička nabírá, nese a lije vodu do zobáčku kohoutkovi

pomůcky : lavor s vodou – studánka, džbán s hubičkou – kohoutek, dětské dlaně, „nádoby“ dle výběru dětí

realizace : ideální na školní zahradě, v umývárně nebo herně vyložené plachtou – kvůli pocákání podlahy

postup : studánku i kohoutka postavíme na zem (podlahu), oddálíme je od sebe asi metr (můžeme postupně zvyšovat vzdálenost) a vybízíme děti k vlastní dramatizaci :

- děti, představte si že, jste slepička (ukažte se slepičky, jak umíte mávat křídli a jestlipak také kvokáte a jak hrabete nožkami,...)
- koukněte slepičky na kohoutka, jak tu leží a potřebuje napít, jinak se nám asi udusí (jak mu pomůžeme, když máme studánku s vodou, ale ještě potřebujeme něco, do čeho vodu nabere a odneseme kohoutkovi - šikovné slepičky si v naší třídě určitě poradí)
- kohoutkovi jsme dali napít a co myslíte, že se s ním teď stane (bude dál nehybně ležet, bude smutný, veselý, létat, kokrhát, mávat křídly, hrabat nožkami,.....ukážte mi, co všechno zdravý kohoutek dělá)

pracovní činnosti : vytvoříme si s dětmi každý svoji slepičku nebo kohoutka – záleží na dětech (využijeme různých semínek)

pomůcky : čtvrtky, pastelky, lepidlo, různá semínka, šablony kohoutka a slepičky, obyčejná tužka, nůžky

komentář:

- slepička a kohoutek sbírali semínka v oboře, ale mohou sbírat také kde? – v lese, na louce, na dvoře, na poli, v trávě, pod stromem,
- čtvrtku papíru si pastelkami můžeme proměnit v místo pro kohoutka a slepičku = pozadí, kam se vydají sbírat semínka a jádra (já např.: na louku – předvedu dětem, jak se snažím vyplnit pastelkami celou plochu papíru : kytky, klasy, broučci, motýly,..)

pracovní postup:

- pracujeme zároveň s dětmi, nabídneme jim možnost obkreslit si připravenou jednoduchou šablonu s tvarem kohoutka nebo slepičky, mohou si nakreslit i vlastní tvar, který následně vystříhnou a nalepí na pozadí
- tělo pak pokryjí libovolně semínky (oko, křídlo, peří, zdobení,.....), používají lepidlo

2. pojetí ranního naslouchání a povídání

- dáme možnost dětem samostatně připravit útulné a pohodlné posezení pro sebe i paní učitelku k rannímu naslouchání, tak aby se jim líbilo a všichni jsme při naslouchání na sebe viděli, (využívají polštářky, židličky, míče, křesílka z pokojíčku, plyšáky, přikrývky...), sami dávají učitelce znamení zvonečkem, že je vše připraveno

4. výlet

- MŠ jezdí s dětmi na výlet zpravidla jen několikrát za rok a většinou, když je pěkné počasí, ale naše MŠ může jet JAKO na výlet kdykoli budeme chtít, stačí, když si na takový výlet zahrajeme, záleží to jen na Vás děti - chcete
- pojďme si nejdříve povídat o tom, kam nejraději jezdíte na výlety s mámou a s tátou nebo babičkou a dědou,.....
- kam bychom mohli jet dnes JAKO na výlet v naší třídě (do zoo, na dopravní hřiště, do kina, do divadla, na pouť, do cukrárny, na ostrov lodí, letadlem do Afriky, vlakem kolem světa,)

výlet do zoo:

- necháme na dětech aby nejdříve vytvořily ve třídě zoologickou zahradu (materiálu ke stavbě voliér, klecí a výběhů je v herně jistě dost, nezapomenout na krmení pro zvířata, zvířata samotná děti jistě neopomenou : plyšáci, plastové i dřevěné figurky, ledascos mohou vyrobit i z modelíny nebo namalovat a vystříhat z papíru – možnosti dětem v nesnázích nabídneme, dále vstupenky do zoo, stánek se zmrzlinou, toalety pro návštěvníky,.....)
- zvolíme společně s dětmi, čím se do zoo dopravíme (na ztvárnění nejružnějších dopravních prostředků postačí dětská fantazie – židličky se budou hodit, dá se letět i na kouzelném koberci nebo se proměnit na chvíli v ptáky nebo si nasadit sedmimílové boty či zapnout knoflík na kouzelném cestovním plášti – knoflík jistě každý najde nebo můžeme cestovat všichni JAKO pod jedním pláštěm, pohodlně se cestuje ve snu – každý podle vlastní fantazie a chuti)
- jsme na místě a můžeme zahájit návštěvu zoo

5. naše pohádka

- některým dětem, zvláště předškolákům se již nedaří po obědě na lůžku usnout a udržet je v klidu dá někdy pořádnou práci – tady se výborně hodí, když děti vymýšlejí vlastní pohádku
- aby se děti nehádaly o slovo, vyřeší předem stanovená pravidla, že vždy jedno s dětí začne (každý den někdo jiný, aby se dostalo na všechny – nikoho nenutíme, kdo nechce vymýšlet - nemusí, ale neruší ostatní) a dál děti pokračují po jednom, tak, jak vedle sebe leží v postýlkách (účastní se i paní učitelka)
- děti se střídají zhruba po jedné, dvou větách – koriguje učitelka
- pohádka nemusí během poledního klidu skončit, můžeme ji dopovídat další den nebo odpoledne na zahradě v altánu
- když pohádka skončí, snadno začneme novou

Závěr

Domnívám se, že pokud v předškolních zařízeních pracují s dětmi kreativní pedagogové, kteří mají snahu vést předškolní vzdělávání tvořivým způsobem, dávají dítěti dostatečný prostor pro vlastní vyjádření, podněcují jeho fantazii a vybízí ho ke spoluúčasti a spolupráci, pak se dá říci, že MŠ mají vliv – a to kladný na rozvoj tvořivosti dítěte.